

La Saleta del Centre Catòlic era el local de la joventut d'Acció Catòlica de la parròquia de Sant Josep. Els diumenges a la tarda, s'hi feia teatre. I també s'hi feien moltes altres activitats. Josep M. Cusachs i Clarà, un dels protagonistes, ho explica.

LA PETITA HISTÒRIA DE LA SALETA

Abans de 1936, el jovent del Centre Catòlic era pràcticament el jovent de la parròquia de Sant Josep.

L'ànima, el motor, la persona que dirigia aquell jovent i que va donar vida al Centre Catòlic d'Obrers va ser el doctor Plandolit, capellà beneficiat de la parròquia.

Al Centre Catòlic, l'any 1916 es va fer la primera representació dels *Pastorets*; se'n deia també «saló-cafè», convertit pel doctor Plandolit en «saló-teatre». I precisament en aquest local, l'any 1940, començà a funcionar la sala parroquial infantil de Sant Josep, «la Saleta».

Des de la inauguració del teatre Sala Cabañes l'any 1933, els nens i les nenes del catecisme parroquial de Sant Josep tenien lloc reservat gratuïtament a les escalinates laterals del pis de la sala tots els diumenges a la tarda.

Després de la Guerra Civil mossèn Juli Nàjera, vicari de la parròquia de Sant Josep, i els joves

d'Acció Catòlica, demanaren al Centre Catòlic de poder disposar de l'antic local del teatre per muntar un espai de diversió per als alumnes del catecisme, i on ells fossin els protagonistes d'espectacles més adients a la seva edat. La cessió del local es féu del tot satisfactòriament.

Com a contrast de la Sala Cabañes, la sala parroquial de seguida es conegué com la Saleta. Tenia cabuda per a unes cent deu o cent vint persones. Les butaques eren les típiques d'aquell temps, totes de fusta. Tenia un piset amb dues o

Mossèn Plandolit, ànima del Centre Catòlic, en la inauguració d'una exposició de pintures amb diversos membres de l'entitat.

tres files de butaques i una tronada cabina de projecció que, als primers temps, feia anar, entre d'altres, en Josep Ciudad. L'escenari, el petit escenari, era esbiaixat i tenia una porta al fons que donava a una àmplia sala amb piano, que durant molt de temps va ser el lloc d'assaig de la Secció Coral de la Sala Cabañes. I des d'allí s'accedia al passadís on hi havia diverses secretaries, una de les quals, a més de fer-hi reunions, servia de vestuari. Ara tot forma part de l'escola Balmes i de les aules del Liceu.

A la Saleta, s'hi pujava des del carrer per l'escala que en deien del Sagrat Cor, perquè al capdamunt hi havia –hi és encara–, una gran imatge que presidia el Centre. Ara, a aquesta escala s'hi pot accedir, però des de la sala de vídeo. Des del carrer no es veu.

I és aquí on comença la veritable i petita gran història de la Saleta.

Anagrama de la Sala de l'Aspirantat.

Tota una joventut, plena d'il·lusions, pertanyents en gran majoria a la Joventut d'Acció Catòlica de la parròquia de Sant Josep, entre reunions, assaigs i representacions, o senzillament amb trobades amicals, hi va passar bona part de les hores de lleure de la millor època de la seva vida.

Hores inoblidables, les noies amb les seves «senyoretetes», les germanes Fonrodona, la Maria Rodon, la Rosa Guixà, la Montserrat Vallhonesta... Els nois, els que van engegar la màquina, en Pucurull, en Grané, en Boixet, l'Aliberas, en Sala, els germans Font, l'Aymerich, en Puigderrajols...

I tants i tants d'altres, impossible d'anomenar-los tots, molts dels quals, dissortadament, ja no són entre nosaltres.

Encara que per situació geogràfica el conjunt del Centre Catòlic pertanyia, i pertany, a la parròquia de Santa Maria, la Saleta era de la catequesi de Sant Josep i l'autoritat, és clar, la tenien el rector i els vicaris, que eren els consiliaris de la joventut.

De rectors, en tinguérem dos, mossèn Joan Cabús i mossèn Pere Solà. De vicaris, mossèn Juli

Excursió de Caramelles del jovent d'Acció Catòlica.

Nájera, l'iniciador, mossèn Ximenes, que pintava els decorats, mossèn Joan Rius, que encara fa trobades amb els fundadors, mossèn Anesi Craspiera, mossèn Pere Sitjà, mossèn Joan Subirà, mossèn Francesc Malgosa, molt vinculat a l'escoltisme, mossèn Xavier Segura, vital, desordenat, alegre, incontrolable, veritable turment per al tarannà disciplinat i recte de mossèn Pere, mossèn Arcadi Llagostera, de gran bonhomia i serenor, i en Julià Cots, que malgrat haver deixat més endavant el sacerdoci i orientat la seva vida per altres camins, és encara recordat amb aprecí pel seu carisma i pel bé que ens va fer a tots.

Tots ells foren en aquella època veritables dirigents d'unes vides que s'obrien amb totes les il·lusions i problemàtiques d'una esclatant adolescència.

– “Compte amb els nois...”

– “Us recomano un llibre sobre sexualitat que acaba de sortir...”

– “Mossèn, que podem organitzar un ball particular?...”

– “Heu vist el cine-fòrum d'aquesta setmana? Feien *La strada*...”

– “Senyoreta, al piset diu que hi varen veure entrar nois...”

– “Diu mossèn Pere que aquella pel·lícula no es pot anar a veure...”

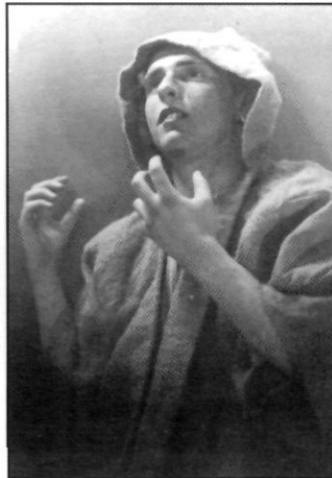
– “Que vindreu diumenge a l'Esplai Mar?...”

Eren algunes de les moltes converses que s'encetaven en els grupets de noies i de nois i que acabaven en reunions, xerrades, excursions, festetes... i en les quals sempre trobàvem aquell toc d'orientació, l'ajut adient.

Els Pastorets
de la Saleta
(anys 1940-1950).

A l'esquerra,
Ramon De Santiago,
al mig,
Josep Aliberas
i a la dreta
Joan Puigderrajols.

De tot això, és clar, en sortiren companys, amics i prometatges, molts d'ells més tard consolidats. Però per damunt de tot una amistat, una veritable amistat que ara, després de quaranta o seixanta anys, encara perdura.

Quant a l'activitat teatral de la Saleta, el principal espectacle que s'hi representava eren *Els Pastorets*, que intentaven igualar els de la Sala Cabañes. Es representava el mateix text, *L'Estel de Natzaret*, de Ramon Pàmies.

Sobre *Els Pastorets* de la Saleta es podria escriure una dotzena de llibres de fets i anècdotes.

El més xocant de tot era que al començament, és clar, i com és de suposar per l'època, només hi sortien nois. Fins i tot el paper de Maria era interpretat per un noi. Els qui gaudiren o patiren aquesta interpretació, sortien de costat i sense parlar. Però l'actuació més comentada va ser la de R. Sala, vestit com cal, amb perruca rossa, enagos i pintat de cara. El daltabaix va ser tan

gran que crec que va ajudar, i molt, a aconseguir el permís perquè el paper fos interpretat per una noia. Primer no parlava, després la deixaren parlar al naixement i, finalment, ja va fer el paper sencer. Ah, però, tota l'estona era custodiada, i mai millor dita la paraula, per una de les «senyorettes» (Fonrodona, Rodon, Guixà...).

Pot semblar una mesura extrema, però no és res comparat amb l'actitud de l'altra parròquia que, en assabentar-se que al Centre Catòlic es feia teatre mixt, van arribar a prohibir l'entrada dels mossens al Centre. Eren, realment, altres temps.

Entre els anys 1942-1944 la senyora Àngela Vilar, mare de la Maria Rodon, va fer tots els vestits i túniques. També és anècdota que un any es varen representar *Els Pastorets* fets per dones soles. I la Maria Rodon feia de Satanàs; talla no li faltava.

Recordem també que al començament la música era en directe, amb un piano que tocava la Montserrat Vallhonestà, i que quan en Jonàs o en Mataties, a les escenes còmiques, s'enfilaven dalt del piano, que era a tocar de l'escenari, es posava a riure i a xisclar amb tota la seva exuberant anatomia.

Els primers decorats, com hem dit abans, els va pintar mossèn Ximenes. Més tard es canviaren perquè s'estripaven, però com que el reduït espai de l'escenari no permetia fer els canvis de decorats amb rapidesa i el temps, entre escena i escena, es feia molt llarg, l'Antoni Paloma ideà els decorats amb ciclorama, amb «rodets». Eren

SALA DEL ASPIRANTADO	
<small>PRIMER PISO DEL CÍRCULO CATÓLICO</small>	
<p>Días: 25, 26 y 31 de Diciembre de 1950 1, 6, 7, 14, 21 y 28 de Enero de 1951</p> <p style="text-align: right;">Tarde a las 5:30</p>	
Representación de sus tradicionales	
"PASTORETS"	
(L'ESTEL DE NATZARET)	
<small>PRESENTADOS CON TODA PROPIEDAD Y CON GRANDES INNOVACIONES</small> <small>¡MARAVILLOSA PRESENTACIÓN!</small> <small>¡MAGNÍFICOS EFECTOS DE LUZ Y COLOR!</small> <small>¡ESTRENO DE DECORADOS!</small> <small>¡MAGNÍFICO VESTUARIO!</small>	

"PASTORETS"

Cartell de *La mort de l'escolà*,
com es pot veure, en versió castellana.

enrotllats com una pel·lícula i només calia fer córrer el rodet i ja estava l'escena canviada, menys quan s'encallava, que solia ser sovint. Com a suport hi havia els cortinatges laterals, als interiors els cortinatges eren vermells, als exteriors els cortinatges eren verds. A l'infern i a l'apoteosi, algun aplic ho acabava d'arrodonir.

Al començament fins i tot es disposava d'un ase que s'havia de pujar per les escales d'accés al pis...

I tot un reguitzell més de coses que podríem explicar.

Pastorets a part, durant una bona colla d'anys, el teatre el feien per separat nois i noies. Altra cosa no era pas permesa. Això no era, però, obstacle per fer tota classe de funcions, des de *Lilí està malalta* a *María Estuardo* les noies, i des de *L'hereu Pruna* a *La vida es sueño* el nois. Tot el ventall d'obres que vulgueu i per a tots els gustos.

Bromes a part, la veritat és que el teatre, a la Saleta, es feia força bé, amb l'èmfasi i els «latiguillos» de rigor d'aquell temps, però força bé.

I ho aconseguírem, sí senyor. Era a començaments de la dècada dels cinquanta que, no sense audiències, ni esforços, mossèn Pere donà confiança, permís i via lliure per fer el teatre mixt.

El perdón por la venganza i *Jo seré el seu gendre*, foren les dues primeres obres que es feren

Els Pastorets (1957),
amb Josep M. Cusachs,
Josep M. Boixet i Pere Sans.

SALA DEL ASPIRANTADO

Ier Piso del CÍRCULO CATÓLICO

Domingo día 20 Noviembre 1949 - **Tarde a las 5'30**

El cuadro escénico de los Jóvenes de A. C. de la Parroquia de San Juan y San José; tiene el honor de invitar a Vd. y familia a la Representación extraordinaria y en calidad de estreno de la obra en 3 actos e último dividido en 2 cuadros y en verso del malogrado autor local D. TOMAS RIBAS y JULIA.

“LA LEYENDA DEL MONASTERIO”

(La mort de l'escolà)

Que será interpretada por los Jóvenes de Acción Católica bajo el siguiente :

REPARTO

CONDE DE MONTALBAN	Antonio Josep
PADRE ABAD	Jaime Font
JULIAN	Luis Vilert
CABALLERO I	Juan Pruna
CABALLERO II	Juan Hurtado
MONJE	José Presta
HERMANO LEGO	José M. Lluçh
MAESTRO	Jorge Montserrat
PASTOR	Manuel Navarro

La acción en Montserrat - Epoca siglo XVI
Ilustraciones musicales propias para la obra

que assoliren, principalment la segona, estrenada no feia massa al Romea de Barcelona, un èxit molt reeixit.

S'encetava una altra època, on la Saleta va assolir un nivell força envejable tant de públic com d'actuacions. Tant és així, que no sé per quin motiu la Sala Cabañes –la Sala gran, que en dèiem nosaltres– ens va demanar de fer unes representacions a la seva sala.

Conseqüentment als fums dels èxits com a actors, tinguérem la gosadia –o la barra– de dir que si volien que baixéssim a fer una obra ens havien de pagar, no recordo quin import. Fora de «macos», ens vàrem haver de sentir de tot.

El perdón por la venganza
amb Miquel Pruna, Avelina Sellés,
Remei Madern i Núria Salellas.

Realment va ser un pecat de joventut, dels nostres vint anys, ja que tots ens moríem de ganes que la Sala gran ens vingués a buscar, com passava en ocasions amb determinades persones que semblaven despuntar una mica.

Una altra vegada que a nivell de centre hi havia aires renovadors, es celebrà una assemblea general a la Saleta. Allò semblava el Senat o les Corts. Tothom cridava, la temperatura va pujar a graus elevadíssims. Encara em sembla sentir la interpel·lació «vostè parla així perquè és comunista!». Mare de Déu l'al·ludit com es va posar! Fins i tot volia demanar l'interpel·lador. Però evidentment ho deixà córrer, ja que l'acusació no tenia fonament. I en aquell temps...

Però el més bo del cas era que hi havia qui, amagat sota l'escenari, estava enregistrant tota l'assemblea. Això ja va ser massa. L'espia va ser expulsat d'immediat i declarat com a persona *non grata*. Cal dir que la persona gravadora era Antoni Paloma, aquell temps ànima i clau anglesa de les activitats teatrals de la Saleta. Als pocs dies, tres o quatre companys vàrem anar a trobar la junta de la casa a demanar perdó per l'amic infractor. Ens va rebre tota la junta en pes, feien un respecte impressionant. A la nostra súplica, el president ens va dir que «el perdonem, però no el volem veure més».

Les representacions, però, continuaven cada diumenge a la tarda, amb obres com *El port de les*

Petita mostra de cartells de les obres típiques que es representaven en aquella època.

SALA DEL ASPIRANTADO DE A. C. DE S. JUAN Y S. JOSE DE MATARO

Domingo, ~~30~~ **7 MAR. 1948** ~~1948~~ Tarde a las 5 en punto

MARIA ESTUARDO

Drama histórico
por la
Juventud Femenina de Acción Católica

•••••

SALA DEL ASPIRANTADO DE A. C. PARROQUIA DE S. JUAN Y S. JOSE DE MATARO

Domingo, día ~~1~~ de Abril 1948. Tarde a las 5 en punto.

TRAIADOR, INCONFESO Y MARTIR

Drama histórico en tres actos original de Dn. JOSÉ ZORRILLA.
Por los jóvenes de la J. A. C. E.

Vestuario expofeso. Magnífica interpretación.

S. Patg. 3

•••••

SALA DEL ASPIRANTADO DE ACCIÓN CATÓLICA PARROQUIA S. JUAN Y S. JOSÉ

Domingo, día 3 de Abril de 1949 Tarde a las 5.

PER NO ENTENDRE EL CASTELLA Y EL LLORO DEL CORONEL O EL NEBOT DE L'ONCLÉ.

Sainetes a cargo de los Jóvenes de Acción Católica.

•••••

En los días 24, a las 10 noche y 25, a las 5'30 tarde

LA PUNTAIRE DE LA COSTA

Drama original del malogrado autor D. TOMAS RIBAS JULIA, y que la Compañía Titular pondrá en escena bajo el siguiente

REPARTO:

AGNÉS	M. CASAS
CRISTETA	M. ALIBERAS
CIO	C. ROMAGOSA
ROSAURIA	P. CABRÉ
PEREMARTIR	M. CUSACHS
MELCÍO	A. FALOMA
PATRO	J. M. BOKET
CATXASA	J. TICHART
IGNASI	J. JULIA
FELISA	M. PRUNA
NANO	R. JULIA

Decorados: EXPROFESOS Dirección: R. JULIA Magnífica Presentación

•••••

La Saleta.
Passaport per a l'eternitat (1959),
 amb M. Antònia Pérez,
 M. Rosa Pinsach
 i Josep M. Cusachs.
 Fotografia Manent.

boires, *La puntaire de la costa*,
Passaport per a l'eternitat,
D'aquesta aigua no en beuré,
Berlín, plaça alta i, ja més tard,
La dida, *El ferrer de tall* i *La*
ferida lluminosa, que omplien el
 local a vessar cada diumenge a
 la tarda, i fins i tot algun dissabte
 a la nit, en què es representava
 només per a gent gran.

Hi havia també butaques abonades. Recordo un diumenge a la tarda en què el teatre era ple i un bon home, a qui li havia tocat localitat d'amfiteatre que, val a dir-ho, eren bastant tronades, entossudit, em volia donar propina perquè li aconseguís una localitat de platea, em volia comprar per deu cèntims.

Primer les obres ens les dirigíem nosaltres mateixos, però més tard, i amb l'arribada del teatre mixt, i és de suposar per posar ordre i seny entre nois i noies, ens dirigia el senyor Rafael Julià, un veritable tros de pa, persona força coneguda en el món del teatre amateur a Mataró i que, dissortadament, una progressiva malaltia que patia de feia anys l'obligà a deixar la seva meritòria tasca.

D'anècdotes, en podríem explicar tot un munt. Recordo també una vegada que, en una castanyada,

el vi bo devia anar barat perquè vam apedregar amb panellets i castanyes la clepsa del vicari de torn, que va sortir per cames.

La Saleta, però, a part de la seva funció teatral, era fonamentalment la seu de les activitats parroquials d'Acció Catòlica i dels Minyons de Muntanya. Posàvem totes les files de butaques en forma de rodona i allà, amb el nostre consiliari, fèiem les reunions i parlàvem de temes que ens interessaven. A part del vicari, també hi havia altres persones adultes que ens comentaven, potser amb més llibertat, molts temes d'actualitat. Conservo el record inesborrable de les xerrades amb en Francesc Rogés i amb algun altre mossèn en una de les secretaries del centre, ara aula de l'Escola de Música.

Tot, però, té un començament i un final. La televisió, els cotxes, la massiva pràctica d'esports en hores de lleure, els horaris d'escola i d'estudi, feren canviar la vida familiar i, conseqüentment, la manera d'enfocar la catequesi i les activitats parroquials. I a la dècada dels seixanta es va acabar la Saleta.

Els records i retalls de la petita gran història de la Saleta ho són també de la nostra, la dels qui, en un moment o altre, en formàrem part.

El ferrer de tall
 amb M. Teresa Jubany,
 Montserrat Ros i M. Teresa Nogué.
 Fotografia Piera.

Comiat de mossèn
Francesc X. Segura
(25 de juny de 1958).
Fotografia Manent.

Passats més de quaranta anys alguna d'aquestes anècdotes pot semblar carrinclona o fruit d'una època de repressió. Però m'atreveixo a dir que no és ben del tot així. El tarannà, la cultura, la moral, eren molt diferents a les d'ara a nivell general. Mentre nosaltres demanàvem permís o preguntàvem si era pecaminós anar a veure *Picnic* o *El último cuplé*, Amèrica, la gran avançada, s'esquinçava les vestidures per un calendari de la Marilyn Monroe, titllava tothom de comunista amb la seva caça de bruixes i retallava hipòcritament els petons de les pel·lícules.

nostres il·lusions, dels nostres dubtes... tal volta, el record del primer petó.

Josep M. Cusachs i Clarà

AGRAÏMENT.

Agraeixo a Maria Rodon, Tomàs Boixet i Josep Aliberas l'aportació gràfica i de dades.